

Sosiaali- ja terveystalouden tammi-kesäkuun toimintaraportti 2021

Perusturvajohtaja Iiro Pöyhönen:

Koronavirus on aiheuttanut edelleen runsaasti lisätyötä ja erityisjärjestelyjä sosiaali- ja terveystaloudessa vuoden ensimmäisenä vuosipuoliskona. Vuoden alkupuolelle ajoittunut rokotusten organisointi ja tilojen järjestely on vaatinut runsaasti valmisteluja. Rokotustyöhön on jouduttu hankkimaan myös ostopalveluna työvoimaa. Naantalissa käynnistettiin ns. terveysneuvontapiste, joka sekä on vaatinut lisäresursointia aamuisin ja iltaisin kun Finnlinesin laivat ovat rantautuneet. Kuntalaisten perustaloudet on kuitenkin pystytty järjestämään erittäin hyvin sekä tartuntaketjut on saatu hyvin hallintaan. Talousarviosuunnitelman toiminnallisissa tavoitteissa ensimmäisen puolen vuoden aikana on kaikista huolimatta onnistuttu melko hyvin. Kaikki talousarviovuoden ensimmäiselle vuosipuoliskolle suunnitellut toiminnot on saatu käynnistettyä. Talouden osalta keskeisimmät kustannuslylytykset ovat lähinnä terveydenhuollon, vammais- ja vanhustalouksien ja hoito- ja vanhustalouksien tulosaluilla.

Käyttötalouden toteutumisennuste, soten oma toiminta:

Talousarvion 2021 ylittyminen, arvio 1 750 000 euroa, johtuu enimmäkseen koronaepidemian jatkumisesta vuonna 2021. Suurimmat lylytykset kohdistuvat terveystalouksiin (850 000 euroa), mutta myös suun terveydenhuollossa, työllisyystaloudessa ja hoito- ja vanhustaloudessa epidemialla on vaikutusta kustannusten kasvuun. Arvioitu koronan vaikutus lylytykseen on yhteensä 1 550 000 euroa. Muun kuin koronan vaikutus lylytykseen on arviolta 200 000 euroa.

Koronasta aiheutuva lylytysarvio 1 550 000 euroa:

Menot ylittävät 1 700 000 euroa:

- henkilöstökulut 650 000 euroa
- palvelujen ostot 830 000 euroa (näistä 650 000 koronanäytekustannuksia)
- aineet ja tarvikkeet 20 000 euroa (hoitotarvikkeet ja puhdistusaineet)
- avustukset 200 000 (työmarkkinatuen kuntaosuus)

Tulot ylittävät 150 000 euroa

Soten muusta toiminnasta aiheutuva lylytysarvio 200 000 euroa:

Vammais- ja vanhustaloudessa lylytysarvio on 500 000, kun taas aikuisten psykososiaalisissa palveluissa arvioidaan jäävän alle budjetoidun 200 000 euroa ja aikuissosiaalityössä 100 000 euroa.

Käyttötalouden toteutumisennuste, erikoissairaanhoido:

Todellinen käyttö on ollut kesäkuun lopussa 47,3 % mikä tasaisen toteuman periaatteella ennakoii sairaanhoitopiiriin antaman talousarvion alittumista. Tässä vaiheessa lopullista toteutumaa on vielä vaikea ennustaa.

Henkilöstökulut

Kesäkuussa kaikkien henkilöstökulujen toteutuma on 48,7 %. Toteutuma ei ole vertailukelpoinen viime vuoteen nähden, koska lomarahojen maksu kirjataan tänä vuonna valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan vasta heinäkuulle. Soten osalta lomarahojen vaikutus on noin 800 000 euroa. Henkilöstökulujen lylytykset aiheutuu sijaisten palkkojen ja erilliskulujen kasvusta sekä lisäksi koronan vuoksi on jouduttu palkkaamaan lisähenkilöstöä. Heinä-elokuussa sijaisten käyttö on edelleen lomien johdosta runsasta.

Investointimäärärahoja ei ole merkittävästi käytetty vielä alkuvuonna.

Sote hallinto

Strategisen tavoitteen arviointi

Sosiaali- ja terveystoimen hallinnon strategiseksi tavoitteeksi asetettiin sote-valmisteluun osallistuminen ja Naantalın sote-palveluiden turvaaminen. Naantalın on ollut mukana sote-uudistuksen valmisteluun liittyvissä hankkeissa muiden kuntien rinnalla.

Palvelujen tuottaminen taloudellisesti, tehokkaasti, laadukkaasti ja palvelutarpeita vastaavasti on onnistunut kohtuullisesti olosuhteet huomioon ottaen.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Naantalın soten henkilökunta on osallistunut sote-uudistuksen eri valmisteluryhmiin, mm sote-rakennemuutostusta tukevaan alueelliseen valmisteluun ja muihin seudullisiin yhteisiin hankkeisiin (kilpailutukset, valvontakäynnit ja erilaiset verkostokokoukset).

Palvelut on mitoitettu oikein palvelutarpeeseen ja resursseihin nähden. Henkilöstömitoitukset täyttävät erinomaisesti valtakunnalliset suositukset.

Talouden toteutuminen

Rakennemuutoshankkeen osalta kulut ovat olleet arvioitua suuremmat, muilta osin talous on hallinnon tulosalueen osalta toteutumassa suunnitellusti.

Terveyspalvelut

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisina toimenpiteinä ovat 1) Toteutetaan potilaiden hoidon tarpeen arviointi ja hoitosuunnitelmien teko systemaattisesti ja laadukkaasti tukemaan oikeaa hoidon porrastusta, mittarina jonotusaika lääkärin vastaanotolle ja 2) Lisätään sähköisten asiakaspalveluiden määrää, mittarina sähköisten asiakaspalveluiden käyttöprosentti. Toimenpiteessä 1 on onnistuttu hyvin, keskimääräinen jonotusaika lääkärin vastaanotolle tammi-kesäkuussa 2021 oli 16,8 vuorokautta, 2020 21,8 vuorokautta, vuonna 2019 23,6 vuorokautta ja vuonna 2018 24,1 vuorokautta. Toimenpiteessä 2 on myös onnistuttu hyvin. Ajanvaraus koronarokotteeseen kasvatti sähköisten palveluiden käyttöä merkittävästi ja helpotti osaltaan mm. puhelinajanvarauksien toteutumista. Mittarina on käytetty sähköisten ajanvarauspalveluiden käyttöprosenttia kontakteissa, joissa sähköinen ajanvaraus on mahdollistettu (tässä vertailussa mukana laboratorion ja röntgenin ajanvaraukset). Tavoitteena on nostaa sähköisten ajanvarausten osuutta kaikista ajanvarauksista. Tavoite on ylitetty, sähköisten ajanvarausten osuus oli tammi-kesäkuussa 2021 24,8 %, vastaavalla ajanjaksolla vuonna 2020 osuus oli 13,9 %, ja 2019 15,3 %.

Operatiivisen tavoitteen toteutuminen

Operatiivisena toimenpiteenä on 1) Lisätään avohoidon sairaanhoitajien vastaanottoaikojen määrää, mittarina on avosairaanhoidon toisen sairaanhoitajan vastaanoton toteutuminen. Toimenpiteen onnistumista ei pystytty arvioimaan ensimmäisen vuosipuolikkaan osalta, koska sairaanhoitajaresurssia on jouduttu siirtämään merkittävästi hengitystieinfektiovastaanotolle koronaviruspandemian vuoksi.

Talouden toteutuminen

Myyntituotot tulevat ylittämään talousarvion selvästi, arviolta 150 000 euroa. Ylitys aiheutuu pääasiassa ulkokuntalaisista otetuista koronanäytteiden myyntituotoista.

Toimintakulut tulevat ylittämään noin 1 000 000 euroa, ylitys muodostuu lähes kokonaan koronaepidemian hoidon vaatimista lisäkustannuksista. Ylityksestä 350 000 euroa muodostuu henkilöstökustannuksista (hengitystievastaanotto-, jäljitys- ja rokotustyö sekä satamassa tehtävä työ) ja 650 000 euroa koronanätekustannuksista.

Kuntoutus

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisena toimenpiteenä on ohjata asiakkaat kaikkiin kuntoutuksen palveluihin sairaanhoitopiirin yhteisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, mittarina ”Sairaanhoitopiirin yhteiset toimintaperiaatteet ovat käytössä kaikilla kuntoutuksen toimialoilla, ja asiakkaiden ohjautuminen kuntoutukseen on sujuvaa”.

Tavoitteessa on onnistuttu hyvin; asiakkaat ohjataan alueellisten toimintaperiaatteiden mukaan kuntoutuspalveluihin. Alueellisten toimintaperiaatteiden lisäksi on laadittu tarkentavia paikallisia (Naantalin tk:n omia) ohjeita mm. omana palveluna toteutettavat puhe- ja toimintaterapian käyntimääräsuositukset sekä kuntoutustyöryhmän ostopalveluna myöntämät terapiamäärät. Paikalliset ohjeet tukevat alueellisia toimintaperiaatteita ja yhdenmukaistavat asiakkaiden kuntoutuspalveluiden saamista. Apuvälinepalveluiden osalta käytössä on valtakunnalliset toimintaperiaatteet.

Operatiivisen tavoitteen toteutuminen

Operatiivisena toimenpiteenä on vakiinnuttaa kuntoutuksen toimintakäytäntöjä edelleen ja siten vahvistaa kuntoutuksen vaikuttavuutta ja asiakaslähtöisyyttä, mittareina a) Kuntoutuksen terapiapalveluiden jonotusaika, tavoite alle 3 kk ja b) Kontaktien määrä, tavoitteena 2 % nousu kaikissa terapia-alueissa. Tavoitteissa on onnistuttu hyvin; kuntoutuksen palveluihin pääsyaika on alle 3kk ja käyntimäärät ovat edelliseen vuoteen verrattuna kasvaneet selvästi, tosin vertailuvuosi 2020 oli hyvin poikkeuksellinen kuntoutuksen toteutuessa hyvin pitkälti etäpalveluna. Palveluihin pääsyaika on fysioterapiaan ollut alkuvuoden ajan keskimäärin 1,5kk sekä puhe- ja toimintaterapiaan vaihtelevasti 1-3kk.

Talouden toteutuminen

Tulosalueen toimintatuotot ja toimintakulut toteutuvat talousarvion mukaan.

Suun terveydenhuolto

Strategisen tavoitteen arviointi

Koronapandemia on vaikuttanut suun terveydenhuollon toimintaan voimakkaasti edelleen vuonna 2021. Työssä on käytetty lisäsuojavarusteita ja osa voimakkaasti aerosolia tuottavista laitteista on pois käytöstä tai niiden käyttöä on rajoitettu. Hammashoitolan henkilöstö on välttynyt koronatartunnoilta, mutta muutamien altistusten vuoksi on potilaiden aikoja jouduttu siirtämään. Yhtäkään työperäistä altistusta ei hammashoitolassa ole pandemian aikana todettu. Naantalin hoitolan ilmastointiongelmia on saatu korjattua, joten henkilökohtaisten suojavarusteiden käyttö ei ole aiheuttanut yhtä suurta fyysistä rasitusta työntekijöille kuin kesällä 2020. Ennen pandemiaa kiireettömän hoidon odotusaika oli n. 3–3,5 kk mutta tällä hetkellä kiireettömän ajan saa vasta n. 4,5 kk päästä siitä, kun asiakas ottaa yhteyttä suun terveydenhuoltoon. Tilanne on aiheuttanut patoutunutta hoidontarvetta, mitä on pyritty purkamaan ohjaamalla potilaita ostopalveluhoitoon sopimushammaslääkäreiden vastaanotoille ja tällä on toistaiseksi saatu estettyä se, että takarajana olevaa 6 kk odotusaikaa ei ole ylitetty

Operatiivisen tavoitteen toteutuminen

Maakunnallisesti aloitettu hoitokäytäntöjen yhtenäistämien eli YHV-ohjeistus on käytössä alle 18-vuotiaiden hoitovälien määrittämisessä, mutta yleinen hoitoon pääsyn viivästyminen on aiheuttanut muutoksia myös näiden ikäryhmien hoidon järjestelyissä. 2019 aloitettu ikäihmisten ennaltaehkäisevän työn tehostaminen ja muu hoitolaitoksissa tapahtuva toiminta on edelleen ollut keskeytyksissä alkuvuoden ajan. Toukokuussa 2021 on saatu käyttöön aiempaa toimivampi sähköinen ajanvaraus -ohjelma, mikä mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman neuvonnan ja ajanvarauksen niille potilaille, joille aiemmilla käynneillä on hoitoväli määritetty.

Talouden toteutuminen

Toimintatuotot ovat alkuvuoden 2021 osalta jonkin verran budjetoitua alhaisemmat mutta kulut ovat kuitenkin toteutuneet täysimääräisesti. Määrärahojen ylitystä on aiheuttanut uusien ja aiempaa kalliimpien suojavarusteiden hankkiminen. Lisäksi on jouduttu hankkimiaan vähemmän aerosoleja tuottavia työvälineitä mm. paineilmalla toimivien turbiiniporien tilalle. Ostopalveluun käytettävä rahamäärä tulee olemaan budjetoitua suurempi. Suun terveydenhuollon osalta ylitykseksi koko vuoden 2021 osalta arvioidaan noin 200 000 euroa. Naantalin suun terveydenhuollon hoitohuoneiden käyttöaste on suuren osan vuotta 100 % ja vaikka olemme toistaiseksi saaneet hyvin sijaisia jopa vakituisten henkilökunnan lyhytaikaisiin sijaisuuksiin, toiminnan lisääminen nykyisissä tiloissa ei ole mahdollista.

Ympäristöterveydenhuolto

Strategisen tavoitteen arviointi ja operatiivisen tavoitteen toteutuminen

Ympäristöterveydenhuollon osalta terveysturvonta- ja eläinlääkintähuoltopalvelut on hankittu Rasion hallinnoimalta ympäristöterveydenhuollon yksiköltä ja eläinsuojelu Turun kaupungilta. Palvelu on toteutunut suunnitelmien mukaisesti.

Aikuisten psykososiaaliset palvelut

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisena toimenpiteenä on 1) Tehostetaan avohoitoa hyödyntämällä edellisten vuosien aikana luotuja uusia toimintamalleja ja saavutetaan kustannussäästöä erikoissairaanhoidon psykiatrisessa laitoshoidossa, mittarina psykiatrian erikoissairaanhoidon laitoshoitopäivien määrä vuodessa/1000 asukasta, tavoitteena 3 % väheneminen. Toimenpide 1:ssä on onnistuttu osittain, avohoidon prosesseja on edelleen tehostettu. Mittarin tavoitteeseen pääsyyssä ei ole täysin onnistuttu, hoitopäivien lukumäärä on laskenut 6 kuukauden toteutumassa vain 1,1 %.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisena toimenpiteenä on 1) Otetaan asumispalveluiden piirissä olevien kuntoutujien seurannalle ja kotiuttamiselle laadittu prosessi systemaattiseen käyttöön, mittareina a) Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja vaativan tehostetun palveluasumisen asumispalvelupäivien kokonaismäärä vuodessa, tavoitteena määrän väheneminen 3 %:lla sekä b) Asumispalveluissa olevien seuranta TUVA-toimintakykymittarilla, tavoitteena 75 % TUVAn käyttöaste.

Toimenpide 1 ei toteutunut mittarin a osalta, asumispalvelupäivien kokonaismäärä laski 2,0 %. On kuitenkin huomioitava, että asumispalvelupäivien kokonaismäärä on laskenut peräti 16,5 % vuodesta 2019.

Mittarin b osalta TUVA-toimintakykymittaria ei ole pystytty käyttämään koronaviruspandemian tuomien kontaktirajoitteiden takia.

Talouden toteutuminen

Tulosalueen toimintamenot alittuvat arviolta noin 200 000 euroa. Erinomaisen tuloksen on mahdollistanut ostopalvelujen aikaisempaa vähäisempi käyttö, jota on edesauttanut Naantalin avohoidon oma laadukas ja systemaattinen päihde- ja mielenterveystyö.

Erikoissairaanhoido

Strategisen tavoitteen arviointi ja operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Erikoissairaanhoido ostetaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriltä ja laskutetaan tasaerälaskutuksena.

Talouden toteutuminen

Todellinen käyttö on ollut kesäkuun lopussa 47,3 % mikä tasaisen toteuman periaatteella ennakoi sairaanhoitopiirin antaman talousarvion selkeää alittumista. Kuuden kuukauden toteuman perusteella on kuitenkin mahdotonta arvioida erikoissairaanhoidon lopullista toteutumista.

Lapsiperheiden sosiaalityö

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisena toimenpiteenä on palvelujen toteuttaminen ennen ongelmien kasautumista lapsen luonnollisessa kasvuympäristössä. Lastensuojelun sijaishuollossa toimenpiteinä ovat työskentelyn tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus sekä perhehoidon ensisijaisuus.

Tarkasteluvälillä sijaishuollon tarve on ollut ennakoitua suurempaa. Suunnitelmallisella ja tavoitteellisella työllä tehdyt sijoitukset ovat kuitenkin olleet pääosin kestoilta lyhyitä. Sijaishuollossa perhehoidon ensisijaisuus on toteutunut ja noin 55 % toteutuneista sijaishuoltopäivistä on perhehoitoon.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisina toimenpiteinä ovat systeemisen työskentelyn juurruttaminen asiakastyöhön ja vammaispalvelujen kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen sekä sisote-yhteistyön tiivistyminen. Aktiivista kehittämistyötä on jatkettu niin lapsiperheiden sosiaalityön sisällä kuin seudullisena ja kaupungin lapsiperhepalvelujen välisenä yhteistyönäkin. Vammaispalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö systeemisessä työskentelyssä on toteutunut hyvin. Poikkeusolot ovat hidastaneet sekä systeemisen työskentelyn jalkauttamista asiakastyöhön että yhteistyön tiivistämistä eri palvelujen välillä.

Talouden toteutuminen

Puolen vuoden toteuman ja tiedossa olevien sijaishuoltopäivien perusteella tulosalueen toimintakulut ovat ilman uusia lastensuojelun sijoituksia ylittämässä talousarvion noin 100 000 euroa. Lastensuojelussa laitoshoidon tarve ja kustannukset ovat ennakoitua suurempia. Erityisesti ennakoitua suurempi laitoshoidon toteutetun perhekuntoutuksen tarve on nostanut kustannuksia. Toimintatuotot ylittävät puolen vuoden toteuman perustella talousarvion noin 100 000 euroa. Toimintakate on toteutumassa talousarvion mukaan.

Aikuissosiaalityö

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisena toimenpiteenä vuonna 2021 on ollut toistuvan tilapäisen sekä pitkäkestoisen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarpeen väheneminen. Tässä on onnistuttu.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisena tavoitteena on ollut laatutakuu, jonka puitteissa palvelutarpeen arviointi on kyetty käynnistämään lähes kaikissa tapauksissa 1–7 arkipäivän kuluessa yhteydenotosta. Tähän on vaikuttanut erityisesti ns. lähetetiimi, jossa sosiaalityön ammattilaiset yhdessä käyvät uudet asiakkuudet läpi.

Naantaliin ei ole muuttanut alkuvuoden 2021 aikana yhtään pakolaista. Yhteensä Naantalissa asuu tällä hetkellä 30 pakolaista. Naantalilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus ELY:n kanssa 5 pakolaisen vastaanottamisesta vuosittain.

Talouden toteutuminen

Aikuissosiaalityön osalta määräraha tulee alittumaan arvioidusta. Pakolaishuollon osalta tulot tulevat ylittämään talousarvion johtuen saaduista takautuvista kustannuskorvauksista. Menojen osaltakin pysytään suunnitellussa budjetissa tai jäädään vähän alle.

Työllisyyspalvelut

Strategisen tavoitteen arviointi

Työllisyyspalveluiden strategisena tavoitteena on tukea pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työkykyä, edistää työllisyyttä sekä toimia taloudellisesti vaikuttavasti. Strategiset tavoitteet ovat toteutuneet kohtalaisesti, ottaen huomioon pitkään jatkuneen koronapandemian sekä työttömyyden kasvun. Pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työkyvyn tukemiseksi on perustettu työkyvyn arviointityöryhmä, jossa arvioidaan asiakkaan työkykyä ja suunnitellaan jatkopolkuja. Asiakkaita työkyvyn arviointityöryhmässä on ollut viisi. Työttömien terveystarkastuksia on tehty 15 kpl. Koronapandemian seurauksena työttömyys on kasvanut merkittävästi verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan. Tästä johtuen työttömien aktivointiaste on alhaisempi kuin ennen pandemiaa. Palkkatuella on työllistetty yhdeksän henkilöä.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisina tavoitteina ovat elinkeino- ja yritys yhteistyön tehostaminen työllisyyspalveluissa, opinnollistamisen käyttöönotto nuorten työpajalla sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluvalikoiman laajentaminen. Operatiiviset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden yhteistyömalli on luotu ja otettu käyttöön. Opinnollistaminen on käynnistetty nuorten työpajalla ja vuoden 2021 aikana opintoja on suorittanut kolme nuorta. Työpajajakson aikana nuoret ovat suorittaneet opintoja yhteensä 80 osaamispistettä. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmä "Rempparyhmä" on perustettu ja sen toiminta on vakiintunut.

Talouden toteutuminen

Työllisyyspalveluiden talousarvio tulee ylittymään arvion mukaan noin 250 000 euroa. Ylitys johtuu työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvusta; muilta osin ylityksiä ei ole työllisyyspalveluissa ennakoitavissa. Koronapandemian seurauksena työttömyys on lisääntynyt merkittävästi. Yleinen työttömyysaste on huippuluvuista (huhtikuu 2020) melko tasaisesti laskenut, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on käytännössä koko koronapandemian aikana kasvanut jatkuvasti (työmarkkinatuen kuntaosuuden piiriin kuuluu pitkään työmarkkinatukea saaneet). Lisäksi yrittäjien väliaikainen työttömyysturvamuutos on mahdollistanut työmarkkinatuen maksamisen yrittäjille, joiden päätoiminen työskentely yrityksessä on päättynyt tai yrittäjätulo on epidemian vuoksi vähemmän kuin 1 089,67 e/kk. Yrittäjien osuus työmarkkinatuen kuntaosuudesta on arviolta noin 55 000 euroa ajalla 1.1.2021-30.6.2021. Tarkan ennusteen tekeminen työmarkkinatuen kuntaosuuden koko vuoden toteutumisesta on vaikeaa, koska on vaikea arvioida sitä, millainen työmarkkinatilanne tulee loppuvuoden aikana olemaan.

Vammaispalvelut

Strategisen tavoitteen arviointi

Vammaispalvelujen strategisena toimenpiteenä on peruspalveluiden ensisijaisuus sekä palvelujen myöntäminen riittävän ajoissa kevyemmällä ja kustannustehokkaammilla ratkaisuilla. Vammaispalvelujen omavalvontasuunnitelma, soveltamisohje ja keskeiset prosessit on päivitetty, mikä on lisännyt suunnitelmallisuutta ja varmentanut asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua vammaispalveluissa. Yhteistyötä muun muassa ikäihmisten palvelujen ja lapsiperheiden sosiaalityön kanssa on tiivistetty. Tehdyistä toimista huolimatta vammaispalvelujen kustannukset kasvavat edelleen eikä kustannusten kasvu ole loiventunut.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisina toimenpiteinä on hakemusten ottaminen käsittelyyn 7 arkipäivän kuluessa saapumisesta (laatutakuu), systeemisen työotteen käyttöönotto asteittain yhteistyössä perhepalvelujen kanssa sekä hoito- ja vanhuspalvelujen kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen. Operatiiviset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Vammaispalvelujen tiimi on kouluttautunut systeemiseen työskentelyyn ja työtapaa on asteittain otettu käyttöön. Yhteistyö hoito- ja vanhuspalvelujen kanssa on tiivistynyt muun muassa säännöllisten yhteistyötapaamisten myötä. Hakemusten käsittely ruuhkautui loppuvuodesta 2020 henkilöstövajeen vuoksi, mutta tilanne korjaantui nopeasti alkuvuonna 2021.

Talouden toteutuminen

Vammaispalvelujen talousarvion toimintakate tulee puolen vuoden toteuman perusteella ylittymään noin 500 000 euroa. Hallinto-oikeus on tehnyt kustannusriita-asiassa päätöksen Naantalintappioksi, josta koituu talousarviossa ennakoimaton noin 150 000 euron kertakustannus. Ensimmäisen puolivuotiskauden aikana kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminnan kustannukset ovat kasvaneet noin 150 000 euroa talousarviossa ennakoitua enemmän ja vastaava kustannuslisäys toteutuu myös loppuvuoden osalta. Työ- ja päivätoiminnan kustannusten kasvu johtuu asiakkaiden palvelutarpeen kasvusta sekä palvelun kallistumisesta. Lisäksi henkilökohtaisen avun piiriin on tullut uusia asiakkaita ja keskimääräinen palvelutarve on kasvanut, mikä on lisännyt kustannuksia.

Hoito- ja vanhuspalvelut

Strategisen tavoitteen arviointi

Strategisena tavoitteena on ikäihmisten palvelurakenteen kehittäminen ja palveluiden kohdentaminen oikea-aikaisesti ikäihmisille. Ikäystävällinen Naantali -ohjelma vuosille 2021-2024 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa alkuvuodesta ja palveluja on tuotettu ja myös kehitetty ohjelmassa mainittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti. Kaupungin eri toimialojen viranhaltijoiden yhteistyönä on valmisteltu uuden ikäihmisten asumispalveluyksikön hankintaa.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen

Operatiivisena tavoitteena on selvittää asiakkaiden palvelutarve ja myöntää palvelut myöntämisperusteiden mukaan. Palveluiden tarkistettavat myöntämisperusteet hyväksyttiin loppuvuodesta 2020 ja palveluja myönnetään uudistettujen myöntämisperusteiden mukaisesti.

Ennen palveluiden myöntämistä asiakkaiden palveluntarve on kotihoidossa selvitetty laaja-alaista, lakisääteistä RAI- toimintakykymittaristoa käyttämällä, mikä on parantanut asiakkaiden tasavertaista kohtelua ja palvelujen oikea-aikaisuutta. RAI-toimintakykymittaristoa otetaan parhaillaan käyttöön myös asumispalveluissa.

Operatiivisena tavoitteena on myös pilotoida virtuaalisia palveluja kotikuntoutuksessa ja kuntouttavassa päivätoiminnassa. Virtuaalisia palveluita on pilotoitu keväällä kotikuntoutuksessa ja kuntouttavassa päivätoiminnassa ja kokemukset ovat olleet myönteisiä. Virtuaaliset palvelut ovat korona-aikana mahdollistaneet kuntoutuksen tarjoamisen laajemmalle asiakaskunnalle. Palveluntarve kasvaa voimakkaasti ja virtuaaliset palvelut on perusteltua vakiinnuttaa osaksi ikäihmisten kuntoutuspalveluja myös koronan jälkeen.

Henkilöstön rekrytointiin liittyvät haasteet ovat koronan myötävaikutuksella olleet erittäin haastavia kaikissa hoito- ja vanhuspalvelujen tulosyksiköissä. Koronasta johtuvat erityisjärjestelyt ja lisääntynyt sijaistarve ovat kasvattaneet henkilöstömenoja. Heinä-elokuun lomakaudella sijaisten käyttö on edelleen runsasta. Lakisääteinen henkilöstömitoitus on toistaiseksi onnistuttu täyttämään, suurelta osin vakinaisen henkilökunnan joustaessa työaikojen suhteen. Jatkuvat muutokset työvuoroissa ja ylitöiden tekeminen aiheuttavat kuormitusta henkilöstössä. Henkilöstömenojen kasvu johtuu pääosin pitkittyneestä koronatilanteesta.

Palvelut on, koronasta huolimatta, onnistuttu tuottamaan suhteellisen tehokkaasti. Kuormitusprosentit tehostetun palveluasumisen yksiköissä ovat korkeita ja siirtoviivepäiviäkin on puolella vuodessa kertynyt huomattavasti edellisvuotta vähemmän, 20 päivää, kun v.2020 vastaavana ajankohtana niitä oli 61 päivää. Koronatilanteen ja henkilöstövajeen takia hoitopaikkoja on jouduttu vähentämään määrääjäksi yhdessä muistiyksikössä ja kesällä terveyskeskusosastolla. Ympäri vuorokautisen hoitopaikan keskimääräinen odotusaika noudattaa laissa määriteltyä määräaikaa (< 3 kuukautta) ollen 2 kuukautta 14 päivää.

Talouden toteutuminen

Tehtäväalueen toimintatuottojen toteuma on 47,68% (v.2020 43,86%). Asiakasmaksulain uudistus astui voimaan 1.7.2021 lukien ja uuden lain vaikutuksia maksutuottoihin on tässä vaiheessa vuotta vaikea tarkemmin ennustaa.

Toimintakulujen kokonaistoteuma on 49,77% (v.2020 49,89%), tästä henkilöstökulujen osuus on 48,60% (v.2020 49,85%). Henkilöstömenojen osalta lomarajat kirjautuvat kuitenkin vasta heinäkuun toteumaan ja kasvattavat henkilöstömenoja n. 400 000 eurolla. Erilliskorvauksiin sisältyvää hälytysrahaa on työvoimapulasta johtuen maksettu henkilöstölle huomattavasti normaalia enemmän ja korona on myös lisännyt sijaistyövoiman tarvetta ja käyttöä.

Omaishoidon palkkioihin varattu määräraha ylittyi noin 160 000 eurolla. Omaishoidon tuki muodostaa kuitenkin paitsi inhimillisistä syistä, myös kuntatalouden näkökulmasta, erittäin tärkeän osan ikäihmisten palveluvalikoimassa. Mikäli omaishoidon tukea vähennettäisiin, palveluntarve kasvaisi vastaavasti tehostetussa palveluasumisessa ja säännöllisessä kotihoidossa.

Talousarvio näyttää muiden kuin henkilöstömenojen osalta toteutuvan lähes suunnitellusti. Henkilöstömenojen osalta, koronatilanteen edelleen pitkittyessä, talousarvio ylittyy noin 300 000 eurolla.